

4. Фізичні вправи, щоб заспокоїтися та знайти баланс. Режим доступу: <https://vogue.ua/article/beauty/figura/5-fizichnih-vprav-shchob-zaspokojitisy-a-ta-znayti-balans-50229.html>

ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ У МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Курнишев Ю. А.

канд. пед. наук, доцент

Кафедра фізичної культури та основ здоров'я
y.kurnyshev@chnu.edu.ua

Ківерник О.В.

старший викладач

Кафедра фізичного виховання
o.kivernyk@chnu.edu.ua

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

У той час, коли Україна прагне зайняти чільне місце серед європейської спільноти, то для такої галузі як освіта, найголовнішим є вибір стратегії розвитку вищої освіти. Вища школа має першочергове значення для духовного розвитку нашої держави тому, що саме заклади вищої освіти формують інтелектуальний, духовний, культурологічний, творчий потенціал суспільства і несуть відповідальність за підготовку майбутнього викладача високого рівня. Сучасні заклади вищої освіти покликані підготувати таких фахівців, які здатні втілювати в життя найкращі цінності суспільства. Викладач вищої школи є носієм високого рівня сучасного наукового знання, розуміння, мудрості, широкої ерудиції, здатного до діалогу, носієм зразків людської культури, гуманістичних та толерантних вчинків, краси людської поведінки і педагогічної дії [2; 4].

Саме система вищої освіти і є тим важливим фактором, що дозволить підготувати покоління, яким належить будувати європейське майбутнє своєї держави. Треба зрозуміти, що тільки педагогічна освіта у години радикальних змін відіграє важливу роль і в збереженні нації, і в подальшому прогресивному розвитку суспільства – суспільства правового, толерантного, з високими духовно-моральними та культурними цінностями [2; 5].

Проблема підготовки викладача вищої школи є надзвичайно складною. Адже, як свідчить практика підготовки викладачів вищої школи в Радянському Союзі існувала традиція залишати у закладах вищої освіти кращих студентів-випускників, які проявили відмінні знання у галузі певної спеціальності, незважаючи на відсутність педагогічної освіти.

Як бачимо, у вітчизняній освіті є досить багато проблем і питань, на які науковці ще шукають відповіді. В дослідженні освітянських проблем, з'ясуванні та вирішенні педагогічних питань, питань формування педагогічної свідомості, саме освіта може і повинна відіграти значну роль. Тому в сучасних умовах для

вирішення болючих освітніх проблем сьогодні великого значення набуває розвиток системи підготовки майбутніх викладачів закладів вищої освіти і формування їх педагогічної свідомості. Цей процес повинен бути спрямований на реалізацію нових методологічних підходів, концептуальних ідей, актуальних та перспективних запитів суспільства, вищих навчальних закладів, самих викладачів та запитів держави в цілому. Ситуація, яка склалася в освітній сфері потребує сучасних підходів до розробки нової структури спеціальної психолого-педагогічної підготовки як майбутніх так і дійсних викладачів ЗВО. Значні зміни у підходах до освіти, які сьогодні мають місце в освітянській галузі, повністю змінюють і підходи до підготовки викладачів закладів вищої освіти. Їх психологія, менталітет, педагогічна свідомість та сама підготовка будуть теж змінюватися у відповідності з перевтіленням [1; 2; 4].

Сучасне суспільне життя щодня зазнає дуже великих змін. Зміни, які відбуваються в політиці нашої країни, і її економіці та культурі, не можуть не впливати на стрімку зміну одних людських цінностей на інші. В результаті цього відбуваються і зміни у свідомості як суспільства в цілому, так і в свідомості майбутніх викладачів закладів вищої освіти.

Беручи до уваги значення здійснених досліджень та високо цінуючи досвід науковців, які внесли величезний вклад у педагогічну науку, треба зазначити, що системних досліджень з проблеми формування педагогічної свідомості у майбутніх викладачів закладів вищої освіти нами не знайдено і тому, проблема формування педагогічної свідомості у майбутніх викладачів ЗВО і досі залишається відкритою [4; 6].

Говорячи про структуру педагогічної свідомості, потрібно сказати, що вона є невід'ємною частиною структури суспільної свідомості. Крім того, що педагогічна свідомість займає певне місце у структурі суспільної свідомості, вона також тісно взаємодіє з іншими формами свідомості, а особливо з моральною та естетичною свідомістю, які разом з педагогічною свідомістю регулюють поведінку людей у суспільстві. Саме через ці форми передається досвід від покоління до покоління, а також відбувається виховний процес.

Розробка та обґрунтування цілісної системи формування та розвитку педагогічної свідомості у майбутніх викладачів закладів вищої освіти потребує не тільки розкриття суті даного поняття, але і аналізу його структури та змісту.

Психолого-педагогічні дослідження з проблем формування педагогічної свідомості та підготовки майбутніх викладачів ЗВО дають можливість переконатися, що у науково-теоретичних дослідженнях не виявлено єдиного підходу, який би визначав зміст та структуру педагогічної свідомості та не створено ефективної технології формування та розвитку педагогічної свідомості майбутніх викладачів закладів вищої освіти. Ми розуміємо, що особистість не може розвиватися у відриві від суспільства, де існують свої традиції, норми, принципи, правила, цінності.

Для забезпечення успішної реалізації навчально-виховного процесу у сучасній вищій школі необхідна гармонійна система педагогічних підходів, які будуть використовуватися у процесі організації навчально-виховної діяльності.

Намагаючись виробити особистий погляд на структуру педагогічної свідомості, ми виходили з того, що вона повинна відображати діяльнiсну та особистiсну сторону майбутнього викладача закладу вищої освіти.

На підставі цього ми розуміємо педагогічну свідомість як цілісну систему, яка становить собою сукупність особистісних якостей викладача вищої школи, структурно-змістовних складових педагогічної свідомості, якісних характеристик структурно-змістовних складових педагогічної свідомості та підходів до дослідження і формування педагогічної свідомості, які утворюють собою цілісну стійку єдність.

Отже, під системним підходом до визначення структури педагогічної свідомості треба розуміти взаємозалежну стійку єдність окремих частин, які утворюють нову якість з притаманними їй своїми специфічними якостями

Проведене дослідно-експериментальне дослідження з формування педагогічної свідомості у майбутніх викладачів закладів вищої освіти дає можливість зробити наступні висновки:

Вища школа – це той фундамент, на якому будується майбутнє нації та майбутнє держави. Вища школа дає майбутнім викладачам не тільки знання, але й здійснює розвиток інтелектуальних та творчих здібностей, формує духовно-моральні та культурні цінності студентів, яким належить будувати європейське майбутнє нашої держави.

Проведений поглиблений аналіз філософської, психологічної та педагогічної літератури з питання формування педагогічної свідомості у майбутніх викладачів вищої школи та запропоновано шляхи її активізації у вищій школі.

Розроблена теоретична модель структури педагогічної свідомості у майбутніх викладачів закладів вищої освіти, що являє собою цілісне, динамічне особистісне утворення, яке включає професійні знання та вміння, особистісний досвід викладача та його професійно значущі якості, усвідомленість педагогічних цінностей, сформованість ціннісних орієнтацій та мотивів саморозвитку педагогічної свідомості, позитивне емоційно- ціннісне відношення до себе як фахівця та своєї професійної діяльності, вміння керувати особистими психічними та емоційними станами, професійну активність, здатність до цілепокладання і рефлексії, а також допомагає магістрам усвідомити сутність педагогічної свідомості та проявити себе безпосередньо у майбутній педагогічній діяльності ЗВО.

У процесі дослідження була обґрунтована, експериментально апробована та перевірена технологічна модель організаційно-методичної системи формування педагогічної свідомості у майбутніх викладачів закладів вищої освіти. Дана система подається нами як цілісне утворення, що містить в собі мету, завдання, принципи, функціонально-діяльнісні складові системи та цілісний взаємозв'язок компонентів: змістово-діяльнісного (систему професійних знань та умінь, поняття про педагогічну свідомість, характеристики педагогічної свідомості, методи створення здорового психологічного клімату), мотиваційно-ціннісного (цінності та ціннісні орієнтації, професійно значущі

якості майбутнього викладача вищої школи, вмотивованість професійного самовдосконалення, емоційно-ціннісне відношення до себе та навчальної професійно-орієнтованої діяльності), оціночно-рефлексивного (самооцінка, рівень кар'єрних домагань, самоконтроль, саморегуляція), які визначають особистість кожного майбутнього викладача вищої школи та забезпечують ефективність та оптимальність формування та розвитку його педагогічної свідомості.

Значущими у запропонованій системі вважаємо функціонально- діяльнісні складові (організацію моніторингових досліджень стану сформованості педагогічної свідомості у майбутніх викладачів закладів вищої освіти; розробку та застосування педагогічних технологій з формування та розвитку педагогічної свідомості у майбутніх викладачів закладів вищої освіти: модеративний семінар «Формування педагогічної свідомості у майбутніх викладачів ЗВО», складання індивідуального плану саморозвитку педагогічної свідомості у майбутніх викладачів ЗВО; реалізація майбутніми викладачами закладів вищої освіти плану саморозвитку), бо саме вони дають нам змогу практично досягти необхідного рівня сформованості педагогічної свідомості.

Моніторинговий аналіз результатів отриманих на констатувальному та контрольному етапах експериментальної роботи доводить, що у магістрів експериментальної групи на відміну від контрольної групи виявлені більш високі показники рівня сформованості педагогічної свідомості після застосування розробленої та апробованої організаційно- методичної системи формування педагогічної свідомості. Це вказує на те, що дана організаційно-методична система є дійсно ефективним засобом формування педагогічної свідомості та становлення магістрів, як майбутніх викладачів-професіоналів, а також показала позитивну динаміку формування педагогічної свідомості в її структурних компонентах.

Список використаних джерел

1. Башкір О. І. Інтуїція як складова педагогічної Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2013. Вип. 30. С. 99-102.
2. Корсак К. Про тенденції змін у змісті вищої освіти / К. Корсак. // Науковий світ. – 2003. – № 1. – С. 27–28.
3. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии / С. Л. Рубинштейн. – СПб. : Питер, 2002. – 720 с.
4. Швед М. С. Тенденції підготовки соціальних педагогів в антропологічному вимірі. / М. С. Швед // Наукові записки НДУ ім. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – 2012. – №3. – С.53–55.
5. Scott A. G. Tomorrow's Teachers : International and Critical Perspectives on Teacher Education / Alan G. Scott, John G. Freeman-Moir // Canterbury University Press. – 2000.
6. Soares L. Co-work Between University Teachers : Is it Possible to Build a Common Language? International Journal of Advanced Corporate Learning (IJAC). 2014, Vol.7(3). P. 5-7.